

husmannsplassar eller bruk som var rydda i nyare tid (etter 1790) og var bygde på meir utsette stader enn dei gamle gardstuna. Dei som budde her, var lutfattige frå før og miste det vesle dei åtte i ulukkene. Om Dave Johnson veit me sikkert at han og huslyden måtte tigge til livsopp-haldet etter ulukka; det galdt nok dei fleste. Frå naturkatastrofar i andre delar av verda i dag veit me at det gjerne er dei fattigaste som vert råka hardest. Slik ser det òg ut til å ha vore med snøskredulukkene hjå oss før i tida. Bak ulukkene ligg det såleis nokre gripande lagnader som det ikkje er rom for å gå meir inn på her.

Kjelder:

Tidlegare omtaler av desse ulukkene kan vere noko upresise.

Avskrifter og omtaler av kjeldene finst på nettstaden til Jostedal historielag:

*<http://www.historielaget.jostedal.no>, under "Skred, flaumar og brevekst". Bøker som er nemnde: Espe, Alfred. (2000). *Espe-grendi. Luster - lokalhistorisk årbok* (nr. 4), 37-106.*

*Laberg, Jon. (1939-48). *Jostedal. Ei stutt utgreiding um bygdi og folket der*. [Del 1-3.] *Tidsskrift utgitt av Historielaget for Sogn* (nr. 10, 11 og 13).*

Øvregard, Kåre, Asbjørg Ormberg, og Oddmund L. Hoel. (2010).

Jostedal kyrkje. Fakta, segn og soge gjennom 350 år. Leikanger: Skald forlag.

*Øyane, Lars E. (1994). *Jostedal sokn. Gards- og ættesoge for Luster kommune*. (Bd. 5). Gaupne: Luster kommune.*

Dette gjer ikkje krav på å vere eit fullstendig oversyn, så meld gjerne ifrå til meg om du kjenner til fleire skredulucker.

Siste nytt frå 1600-talet

Jostedalen del av Hafslo prestegjeld kring 1615

Då me arbeidde med jubileumsboka om kyrkja, måtte me gje opp å finne ut meir om når Jostedal sokn vart eige prestegjeld og kva prestegjeld Jostedalen tidlegare hadde høyrte til. Uvissa knyter seg til tida frå nybyggjarane kom til dalen sist på 1500-talet til uti 1630-åra då det verkar nokolunde sikkert at Jostedalen var eige prestegjeld. Eit par eldre framstillingar hevdar at Jostedalen ei tid tidleg på 1600-talet var eit lite anneksokn i Hafslo prestegjeld, men kjelda for opplysninga fann me aldri.

No veit me at denne opplysninga stemmer og kvar ho stammar frå. Futane sette opp fleire typar skattelister som vart sende til lensherren i Bergen og vidare til Rentekammeret i København. Riksarkivet la sommaren 2011 ut alle skattelister før ca 1660 på nettet, og ein rask sjekk gav følgjande resultat:

I manntala over kongetiendene for Sogn er Jostedalen fyrste gong nemnd for rekneskapsåret 1615–16 (frå/til 1. mai). I manntala for 1616–17, 1617–18 og 1618–19 liknar formuleringane mykje. I alle desse manntala er Jostedalen oppført under Hafslo prestegjeld. I den fyrste lista heiter det på 1600-tals-dansk at "Jøstedalenn" er "et lidet Annex Liggerendis thill fieldz, Jordene der sammestedz, for nogen faa Aar sidenn ophagenn aff Øde, grenntzer imodt Norfiord lehn." Her finn me altså òg ei opplysning eg aldri har sett referert før om at nybyggjarane kom til dalen for "nogen faa Aar siden", men det kan seinast ha vore 20 år tidlegare (før 1596). Også i dei neste fire skattelistene er Jostedalen kalla "et lidit Annex thill fieldzt", altså under Hafslo prestegjeld.

Det er uklart når tilværet under Hafslo byrja og korleis ordninga kom i stand. Jostedalen er ikkje nemnd i tiendmanntala for Sogn som er bevarte frå 1607, 1611, 1612 og 1614. Det kan kanskje tyde på at Jostedalen før 1615 låg under Dale prestegjeld (Luster), som var eige len og såleis ikkje er med i nokon av tiendmanntala for Sogn korkje før eller etter 1615-18.

Meir sikkert er det nok at hopehavet med Hafslo tok slutt kring 1620. Då vart Mikkil Nilsson prest, og han var truleg son av soknepresten i Luster. No vart ordninga at kongetiendene skulle gå til presten Mikkil. Jostedalen er frå 1620 ikkje lenger nemnd som anneks under Hafslo, og i 1632 er Jostedalen uttrykkjeleg nemnt som anneks under Luster prestegjeld, men altså med eigen prest. Frå 1636 har me dokument som temmeleg sikkert viser at Jostedalen var eige prestegjeld. Ein viktig ting med prestegjeldsinndelinga var at ho vart lagd til grunn for kommunestrukturen i 1837/38, så her er ein del av bakgrunnen for at Jostedalen vart eigen kommune.

Kjelder

*Sjå nettstaden til Jostedal historielag, *Kongetiendene 1615-1618*, http://www.historielaget.jostedal.no/?page_id=1933.*